

Силабус
освітнього компоненту
Педагогіка профільної та вищої школи
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ЗАХИСТ УКРАЇНИ)»
Спеціальність: 014.16 Середня освіта (Захист України)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти: другий

Викладач (і)	Венцева Надія Олександрівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-management-and-administration/composition-kaf-pedagogies-higher-school/venceva/
Контактний тел.	+38(095)4471714
Е-mail викладача:	nadya-venceva@ukr.net
Графік консультацій	Вівторок 13.00 -14.20 год.

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	10	8	72	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: нормативно-правова база вищої освіти, зміст освіти, форми роботи у вищій школі.

Метою курсу «Педагогіка профільної та вищої школи» є : *полягає* у формуванні системи теоретичних знань і практичних умінь організації освітнього процесу, професійної спрямованості й особистісної концепції викладацької діяльності у закладі вищої освіти.

Основними завданнями освітнього компоненту «Педагогіка профільної та вищої школи» є забезпечити засвоєння основних понять та категорій з курсу педагогіки профільної та вищої школи; розвивати вміння застосовувати сучасні методи та форми освіти в освітню діяльність профільної та вищої школи; розвивати вміння проводити контроль та оцінку якості сучасних методик в галузі педагогіки профільної та вищої школи.

Зміст курсу:

Змістовий модуль № 1. Предмет, завдання, основні категорії та актуальні проблеми педагогіки профільної та вищої школи.

Предмет та завдання педагогіки профільної та вищої школи. педагогіки профільної та вищої школи. Актуальні проблеми педагогіки профільної та вищої школи

Змістовий модуль № 2 Становлення та розвиток Вищої та профільної освіти в Україні.

Виникнення та розвиток середньовічних університетів. Історична освіта в Києво-Могилянській академії. Вища та профільна освіта в XIX – на поч. XX ст. Вища та профільна

освіта у ХХ ст.. Вища та профільна освіта в незалежній Україні.

Змістовий модуль № 3. Нормативно-правова база вищої та профільної освіти в Україні.

Закон України «Про вищу освіту», Стандарти вищої та профільної школи. Навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів профільної та вищої школи.

Змістовий модуль № 4. Лекція як форма організації освітнього процесу у ЗВО.

Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО, її види (лекція-бесіда, лекція-дискусія, лекція з розбором конкретних ситуацій, лекція-консультація, проблемна лекція тощо) та функції. Підготовка викладача до лекції. Активізація уваги студентів під час проведення лекції. Ораторські вміння, що допомагають викладачу забезпечити ефективність лекції. Оцінювання ефективності проведеної лекції.

Змістовий модуль № 5. Семінарські та практичні заняття як форма організації освітнього процесу у ЗВО.

Дидактичні цілі та функції семінарських та практичних занять. Методика проведення практичних та семінарських занять. Основні форми проведення занять (традиційні та інноваційні). Використання на практичних та семінарських заняттях сучасних інноваційних технологій.

Змістовий модуль № 6. Організація самостійної та науково-дослідницької роботи студентів у закладах вищої освіти

Комплексне планування самостійної роботи студентів. Регламентація контролю за ходом самостійного опанування певних розділів (питань) освітнього компоненту. Оцінювання самостійної роботи студентів в ЗВО. Індивідуальна робота та її місце в системі самостійної роботи студентів

Запровадження елементів науково-дослідної роботи в закладах вищої освіти. Методика організації наукових проєктів. Тематичні та звітні студентські наукові конференції.

Загальні та фахові компетентності навчальної дисципліни:

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і багатокультурність в суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності (культурна компетентність).

ФК 2. Здатність формувати в учнів військово-тактичну компетентність на основі предмета «Захист України».

ФК 4. Здатність формувати в учнів безпеково-правову компетентність на основі предмета «Захист України».

ФК 9. Здатність добирати зміст навчання і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ФК 20. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем

Програмні результати навчання (ПРН) дисципліни:

ПРН 4. Визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти необхідну документацію для проведення занять із предмета «Захист України».

ПРН 6. Розв'язувати проблеми навчально-виховного характеру.

ПРН 7. Спілкуватися державною мовою.

ПРН 8. Здійснювати структурно-функціональний аналіз навчального матеріалу та визначати очікувані результати навчальної діяльності.

ПРН 9. Добирати зміст навчального матеріалу.

ПРН 10. Володіти прийомами і засобами формування ключових і предметних компетентностей.

ПРН 15. Орієнтуватися в інформаційному просторі.

ПРН 16. Оперувати безпеково-правовою інформацією в навчальному процесі

ПРН 19. Планувати освітній процес на рівні курсу, теми та уроку.

ПРН 20. Оптимально структурувати навчальне заняття.

ПРН 22. Використовувати нові методи і прийоми навчання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Вивчення навчальної дисципліни сприяє розвитку творчого мислення здобувачів щодо організації власної педагогічної діяльності; впровадженню демократичного стилю педагогічного спілкування. Підготовка до роботи з курсом передбачає ознайомлення з лекційним матеріалом, відпрацювання практичних робіт, самостійну та індивідуальну роботу студентів.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує уміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання магістрантом відповідно сформульованих завдань.

Структура заняття і час, відведений на його етапи, можуть бути приблизно такими: проведення бесіди з теорії питання (15-20 хв.), виконання практичних завдань (35-40 хв.), обговорення результатів роботи (25-30 хв.), завдання до наступного заняття, ознайомлення з літературою (5-10 хв.)

Під час практичних занять необхідно ознайомитися з найновішими досягненнями методичної науки, а також з різноманітними варіантами стандартів навчання, програм, підручників, тощо, навчитися відбирати зміст та матеріал для проведення лекційних та семінарських форм занять, застосовувати нетрадиційні методи, прийоми навчання, раціонально планувати організацію діяльності викладача та студента. У деяких випадках буде необхідним підготувати доповіді та повідомлення з урахуванням власних індивідуальних інтересів і можливостей. Тематика цих доповідей передбачає більш поглиблене вивчення малодоступної, але такої, що являє науковий і практичний інтерес, літератури, ознайомлення з передовим освітнім досвідом. Самостійне осмислення найбільш актуальних педагогічних і методичних проблем формує навички дослідницької діяльності, які розвиваються й удосконалюються на спецсемінарах.

Однією з форм самостійної роботи є підготовка рефератів і доповідей, які заслуховуватися на семінарських заняттях, студентських наукових конференціях, на кафедрі. Найбільш ефективною така робота є за умови співпраці викладача зі студентом, вона сприяє виробленню в останнього вміння самостійно опрацьовувати джерела і літературу, готувати аргументовані відповіді на поставлені питання (проблеми) реферату чи доповіді. Самостійна робота над підготовкою реферату (на 10-12 хвилин) або доповіді (до 20 хвилин виголошення) починається з виявлення літератури стосовно обраної теми. Студент має скласти відповідний короткий список літератури з проблеми, яку збирається вивчати. Після ознайомлення з нею, розробити й узгодити з викладачем план реферату (доповіді), в якому сформулювати головні питання (проблеми) виступу. Важливою запорукою успішної підготовки реферату (доповіді) є конкретність і наукова спрямованість підготовчої роботи.

Важливим етапом навчальної діяльності вміння логічно, полемічно і науково-аргументовано написати текст реферату (доповіді). Кожне невеличке студентське дослідження повинно завершуватися чіткими, однозначними висновками, які прямо впливають з його основного змісту. Оформлення рефератів (доповідей) передбачає короткий план, рукописний або машинописний текст обсягом від 5 до 12 сторінок, висновки, список використаних джерел та літератури. До роботи можна додавати карти, портрети, інший наочний матеріал, а також власні таблиці та діаграми, що має на поглибити текст реферату (доповіді), викликати інтерес аудиторії. Робота з модулем передбачає засвоєння лекційного матеріалу, участь у обговоренні питань під час семінарських занять, написання реферату (окремими студентами), самостійну роботу над окремими питаннями теми, модульний контроль у формі тестування.

Підготовка до роботи з курсом передбачає самостійну роботу студента із літературою, означеною у переліку до заняття, з метою висвітлення питань, окреслених планом практичного заняття. Проміжною ланкою підготовки до практичного заняття є написання конспекту, розгорнутого плану, тез тощо. Кінцевим результатом підготовки є розгорнутий виступ безпосередньо на занятті у вигляді доповіді, захисту реферату, доведення тези, участі в дискусії, розв'язання проблемної ситуації.

Відвідування навчальних занять студентами відбувається відповідно до вимог організації навчального процесу в БДПУ. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у БДПУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Будь-яка запозичена ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Система оцінювання та вимоги:

Рейтингова система оцінювання передбачає використання поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретної роботи та регулюється «Положенням про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/Kryterii_ocin_2020.pdf).

Оцінювання знань під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Системою нарахування балів передбачена максимальна кількість балів під час практичних занять – 12 балів. Оцінювання проводиться за такими критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; 6) пізнавальна активність під час заняття. Максимальний бал ставиться за умови відповідності виконаного завдання здобувачем або його усної відповіді всім шістьом зазначеним критеріям (повна відповідність – 2 бали, часткова – 1). При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком освітнього процесу).

За виконання завдань за результатами самостійної роботи здобувачі отримують: від 1 до 4 балів (відповідно до складності виконаних завдань): 1-2 бали – написання реферату (1 завдання); 3 бали – презентація питання (2 завдання) 4 бали – практичне завдання (3 завдання), Тема № 6 оцінюється в 8 балів. Таким чином, за відповіді на практичних заняттях здобувачі максимально можуть отримати 72 бали, за виконання самостійної роботи (за бажанням студентів) – 28 балів. Загалом – 100 балів.

Всі отримані бали згідно з Методикою переведення показників успішності знань здобувачів вищої освіти перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
16	16	16	16	16	20	

	Кількість балів				
	Лекція	Практ. робота	Лаб. робота	Сам. робота	Разом
1	2	3	4	5	7
Змістовий модуль 1.					
Тема 1		0-12		0-4	0-16
Тема 2		0-12		0-4	0-16
Разом за змістовим модулем 2		0-24		0-8	0-32
Змістовий модуль 2.					
Тема 3		0-12		0-4	0-16
Тема 4		0-12		0-4	0-16
Разом за змістовим модулем 4		0-24		0-8	0-32
Змістовий модуль 3.					
Тема 5		0-12		0-4	0-16
Тема 6		0-12		0-8	0-20

Разом за змістовим модулем 6		0-24		0-12	0-36
Всього		72		28	0-100

Шкала оцінювання : національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базові

1. Зайченко І. Педагогіка і методика навчання у вищій школі. Київ : Ліра-К, 2020. 512 с.
2. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
3. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
4. Педагогічні технології в підготовці вчителів. 3-є вид., доп. і перероб. Харків: ХНПУ, 2018. 457 с.
5. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / [С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. ; за ред. С. О. Сисоєвої]. Київ: ВІПОЛ, 2001. 502 с.
6. Технології профільного навчання : кол. монографія / [авт. кол.: Г. О. Васьківська, С. В. Косянчук, В. І. Кизенко, О. В. Барановська, Л. В. Шелестова, О. П. Кравчук] ; за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. О. Васьківської]. Київ: Педагогічна думка, 2020. 304 с.

Допоміжні

7. Венцева Н. О. Актуалізація досвіду методики викладання у закладах вищої педагогічної освіти України початку ХХ століття в сучасних умовах *Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M.A. Zhurba – June № 55, 2021. P 237-243.*
8. Венцева Н. О. Поняття система як педагогічна категорія. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. Вип.3. Бердянськ : БДПУ., 2018. С. 5-17*
9. Vientseva N., Omelchenco A. Discussion as a form of education in modern universities. *Pedagogy. Bulgarian Journal of Educational Research and Practice. Sofia: Az-buki National Publishing House, 2020. Vol. 92. № 4. P. 578-586.*
10. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. Д., 2014. 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
11. Дяченко, Н.О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2019. 84 с.
12. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка. К., 2000. С. 280 – 298.*
13. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
14. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: НПУ, 2005. 239 с.

Інформаційні ресурси

- 18 <https://mon.gov.ua/ua> — Міністерства о світи і науки України;
- 19 <https://sqe.gov.ua/uk-ua/> — Державна служба якості освіти України;
- 20 <https://www.liga.net/> — Інформаційно-довідкова система з нормативно-правової інформації.
- 21 <http://www.nbuv.gov.ua/> — Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського публікації з питань структури і організації державного управління.
- 22 <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-uvishchiknavchalnikhzakladakh/4688> – Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах.